

Урок 6

Тема. У пошуках черевичків. Тема кохання в повісті М.Гоголя «Ніч перед Різдвом». Образи Оксани й Вакули.

Мета: розпочати аналітичне дослідження повісті М.Гоголя «Ніч перед Різдвом»; проаналізувати образи Оксани й Вакули та особливості розкриття теми кохання в тексті повісті; розвивати логічне й асоціативне мислення, вміння висловлювати думку, користуючись цитатами з твору; виховувати повагу до людських почуттів.

Обладнання: портрет М. Гоголя, рушник, ілюстрації (фотокадри) до повісті, мультимедійна презентація, відеофрагменти фільму «Ніч перед Різдвом», роздатковий матеріал.

Тип уроку: комбінований

Епіграф: Любов страху немає.

Нестор Літописець

Хід уроку

I. Організація учнів класу до уроку. Віршоване привітання. (Слайд 1)

Вже дзвінок нам дав сигнал:

Працювати час настав.

Тож і ми часу не гаймо,

Працювати починаймо.

II. Актуалізація опорних знань

1. Гра «Вірю-не вірю». (Слайд 2)

- Народився М.В. Гоголь у селі Великі Сорочинці.

(Так, він народився 20 березня 1809 року в сім'ї небагатих поміщиків).

- Хлопчика назвали Миколою на честь царя Миколи II. (Його назвали так на честь Святого Миколая, бо у матері Гоголя перед цим померло двоє дітей, і вона дала святому таку обітницю).

- Гоголь отримав освіту у Військовій академії. (Спочатку він навчався в Полтавському повітовому училищі, а потім у Ніжинській гімназії вищих наук).

- Навчаючись у гімназії, Микола багато читав, захоплювався музикою, живописом, театром. (Так, він мріяв стати актором).

- Закінчивши навчання, Гоголь повертається в Полтаву. (Гоголь їде до Петербурга і влаштовується згодом на посаду дрібного чиновника).

- У Петербурзі Микола Васильович знайомиться з Ф. Достоєвським та І. Франком. (Він знайомиться з О. Пушкіним та В. Жуковським).

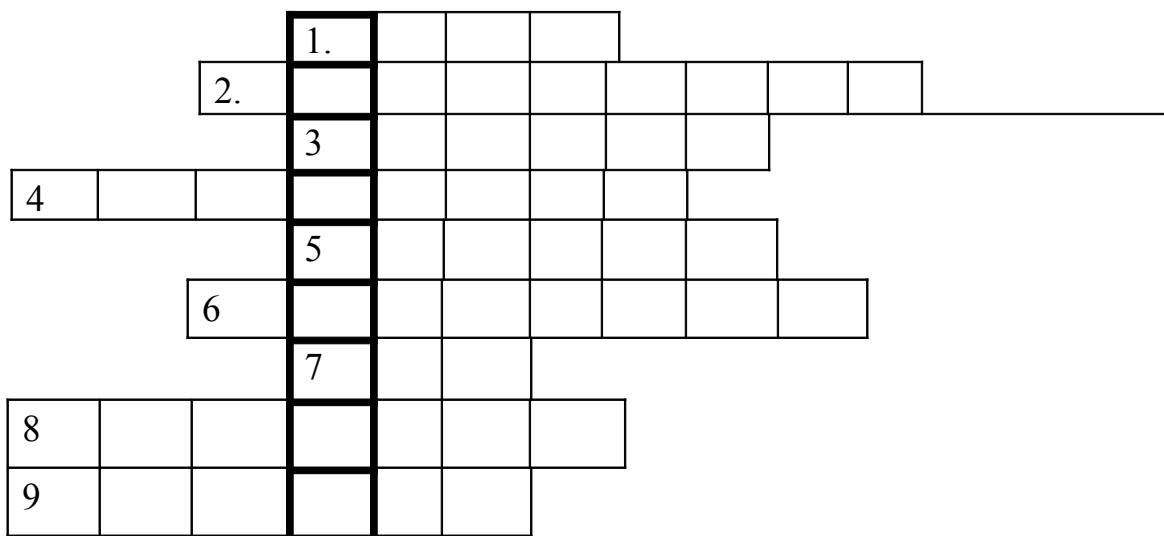
- Повість «Ніч перед Різдвом» увійшла в збірку «Вечори на хуторі біля Диканьки». (Так, збірка «Вечори на хуторі біля Диканьки» була опублікована в 1831-1832 роках).

2. Виконання завдань у групах. (Слайд 3)

1-група. Встановити відповідність:

	<p>...Вузька мордочка, яка безнастанно вертілася на всі боки та нюхала все, що тільки траплялося, закінчувалась, як і в наших свиней, кругленьким п'ятачком; ніжки були такі тоненькі... А зате ззаду був він точнісінько губернський стряпчий в мундирі, бо в нього теліпався хвіст, такий гострий та довгий, як теперішні мундирні фалди.</p>
	<p>...Свіже, жваве, по-дитячому юне личко, з блискучими чорними очима та невимовно привабливою усмішкою, що пропікала душу...</p>
	<p>Ні, немає вже снаги перемогти себе! Час покласти край усьому, пропадай душа, піду втоплюся в ополонці, та й поминай, як звали!»</p>
	<p>Вона була ні гарна ні погана з себе. Важко й бути гарною в такі роки. Однак вона вміла так причаровувати до себе найстатечніших козаків...</p>
	<p>Тому не потрібно далеко ходити, у кого чорт за плечами</p>

2-група. Розгадати кросворд і знайти ключове слово.

1. Нечиста сила, що допомогла головному герою повісті М.Гоголя.
2. Місто, до якого головний герой літав.
3. Свято, під час якого відбуваються події.

3. Страва, яка сама застрибувала Пацюкові до рота.
4. Ім'я головного героя.
5. Село, в якому відбуваються події.
6. Ім'я батька красуні Оксани.
7. Предмет, який головний герой згинав у руці.
8. Оксана попросила у парубка річ, яку носила сама

Відповіді: 1) чорт; 2) Петербург; 3) Різдво; 4) вуареники; 5) Вакула;
6) Диканька; 7) Чуб; 8) підкова; 9) цариця.

Ключове слово: черевички.

III. Мотивація навчальної діяльності учнів. Оголошення теми, мети уроку

«Ні, ні, не треба мені черевичків! – одказала Оксана, відмахуючи руками та не зводячи з нього очей. – Я й без черевичків...». Що ж уособлюють черевички в повісті М.Гоголя? Чи можна назвати казковою історією кохання Оксани й Вакули? Як розвивалися стосунки закоханих? На ці запитання ми будемо шукати відповідь сьогодні на уроці. Тож вирушаймо вслід за Вакулою на пошуки черевичків! (Слайд 4)

IV. Сприйняття й засвоєння учнями нового матеріалу

1. Слово вчителя. (Слайд 5)

Однією із сюжетних ліній повісті є кохання Оксани і коваля Вакули. Погляньте на цю щасливу пару. Такими вони постануть перед нами тільки у фіналі повісті. Безнадійне, невзаємне почуття коваля знайшло все ж таки відгук у серці гордовитої красуні. Але до цього їм треба було пройти певні випробування і подолати перешкоди. Багато подій сталося в їхньому житті всього за одну ніч.

2. Групова пошуково-дослідницька робота. (Слайд 6)

Завдання для груп. У роботі можна користуватись матеріалами домашнього завдання.

1 група – інсценувати епізод з твору і від імені головної героїні Оксани розповісти про неї.

2 група – інсценувати епізод з твору і від імені головного героя Вакули розповісти про нього.

Групи презентують результати своєї роботи.

Оксана перед дзеркалом (читає уривок з тексту «І чого людям надумалося розславляти, ніби я гарна...»). (Слайд 7)

Далі розповідає: Мене звать Оксана, я єдина донька козака Чуба. Скоро мені виповниться сімнадцять років. Батько накупив мені багато гарного одягу, щоб одружився зі мною найкращий молодець у світі.

Про мене говорять, що я дуже гарна, хлопці юрбами бігають за мною, а особливо коваль Вакула. Ходить за мною, гарні слова говорить, обіцяв зробити скриньку, якої ні в кого немає. Та він грубий і димом

від нього пахне, а люди ще говорять, що мати його відьма. Та, що мені Вакула, скоро придуть дівчата, підемо колядувати, от буде весело!

Вакула (Спостерігаючи за Оксаною, читає уривок з тексту «Чудна дівчина... Не любить вона мене ...»). (Слайд 8)

Далі розповідає : Я коваль Вакула, мене знають і в Диканьці, і поза її межами. Люблю кувати гарні речі з заліза, ось Оксані з найкращого заліза скриньку викував, дві ночі з кузні не виходив. А ще люблю малювати. В селі мене гарним живописцем вважають, розписав стіни церкви, розфарбував дерев'яний посуд, з якого їдять усі козаки в Диканьці. Все добре, якби не Оксана. Люблю її всім серцем, а вона грається моїм почуттям, як іграшкою. А вона ж мені найдорожча в світі.

Учитель : Що ж, ви тільки що довели, що напередодні різдвяного свята герої не відчувають себе щасливими – Оксана нікого не любить, а Вакула любить, та не відчуває взаємності і тому страждає . Але ми з вами вже впевнилися, що Різдво – чудове і радісне свято, яке робить людей щасливими і добрими, а, іноді, в чарівну різдвяну ніч відбуваються справжні чудеса ...Згадайте «Різдвяну пісню в прозі» Діккенса і її головного героя – Скруджа. Різдвяна ніч у Гоголя теж незвичайна – вона своєю чудодійною силою вплинула на наших героїв і змінила і їхні стосунки, і їх самих. Давайте прослідкуємо, як це відбулося.

3. Стратегія «Картина». Творчий переказ тексту. (Слайди 9-13)

(Клас об'єднується в групи – «Фарби» та «Пензлі». Учні групи «Фарби» формують запитання до малюнка. Учні з групи «Пензлі» додають відповідь, добираючи цитати з тексту. Якщо все вдається, з'являється «картина» – творчий переказ тексту.)

1 варіант

2 варіант

Вчитель: Заради любові до Оксани Вакула, глибоко віруюча і богобоязлива людина, в одну ніч верхи на чорті робить казкову подорож у далекий і загадковий Петербург і привозить для своєї коханої царицини черевички невимовної краси. У цьому епізоді дуже яскраво проявилась його готовність пожертвувати чим завгодно в ім'я любові. На обіцянку чорта, що Оксана «буде сьогодні ж наша», Вакула відповідає: «За таку ціну готовий бути твоїм».

Але й отут коваль просто так не здається. Перехрестивши чорта, він повністю підкоряє його собі і в кінці подорожі «віддячив» йому, відваживши три удари лозиною.

- Чому Вакула переміг чорта? (*Чиста та благородна душа Вакули не може бути віддана нечистій силі, тому коваль легко перемагає чорта та змушує підкоритися йому.*) (Слайд 14)

- Завдяки чому коваль виконав завдання Оксани? (*Вакула кохає Оксану, і почуття до дівчини надають йому сили. Кохання може творити дива. У героя були помічники - чаклун Пацюк і чорт. Риси характеру Вакули допомагають досягти мети.*)

V. Закріплення вивченого матеріалу

1. Розподільний диктант. Записати риси характеру, що притаманні Оксані й Вакулі. (Слайд 15)

Сміливість, вірність, примхливість, грайливість, скромність, самовпевненість, кокетливість, працьовитість, гордовитість, талановитість, цілеспрямованість, пихатість.

2. Літературна гра «Впіймай помилку». (Слайд 16)

- ✓ «На дозвіллі Вакула займався писанкарством і зажив слави кращого музики».
- ✓ «Оксані вже минуло 16 років, як у майже кожному місті тільки й мови було про її добре серце».
- ✓ «...в люстерку майнуло бліде, юне личко з сумними сірими очима».
- ✓ «Чудна дівка! – гукнув коваль, грюкнувши дверима. – П'ять хвилин стоїть, милуючись у дзеркалі..»
- ✓ «Осідлав Вакула відьму ...»
- ✓ «Розв'язав Вакула платок і поклав перед Чубом новісінькі стрічки і сорочку, яких і не бачили в селі».

3. Перегляд фрагменту кінострічки «Сватання Вакули» та порівняння з відповідним уривком повісті. (Слайд 17)

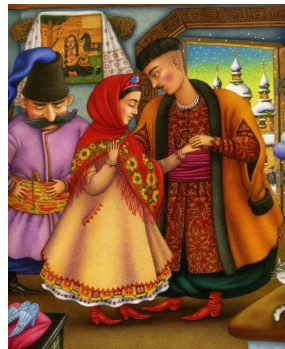
А зараз я пропоную подивитися кадри з кінофільму, знятого в 1961 році кінорежисером О.Роу «Ніч перед Різдвом» (*перегляд фінальних епізодів фільму*)

- Чому Вакула, який не любив Чуба, з повагою йому підносить подарунки?
- Який обряд змальовується в цій сцені (*Автор змальовує обряд сватання,*

відтворює шанобливе ставлення потенційного нареченого до батька своєї коханої.)

- Чому Чуб погодився віддати свою дочку Вакулі? (Через невірність Солохи.)

- Чи змінилося ваше ставлення до Оксани наприкінці повісті? Чому?

VI. Підсумок уроку

1. Узагальнююча бесіда

- Як ви розумієте слова Оксани: «Ні, ні, не треба мені черевичків! – одказала Оксана, відмахуючи руками та не зводячи з нього очей. – Я й без черевичків...». Що символізують черевички в повісті? (Слайд 18)

(Оксана щиро покохала, і тому їй уже не потрібні подарунки, вона буде щасливо жити з коханим і без царських черевичків. Черевички символізують пару щасливих закоханих, які почувують себе «царями» завдяки силі кохання.)

- Яку казку ви знаєте, де також особливу роль відіграли черевички? (У казці Ш. Перро «Попелюшка» черевички феї теж з'єднали закоханих.)

- Чому Гоголь, показуючи щасливе життя молодих, звертає увагу на гарно розмальовану хату? (Хата, прикрашена чудовими малюнками, ніби символізує щасливе життя Вакули та Оксани, їхнє чисте кохання). (Слайд 19)

- Яке ж диво сталося в повісті Гоголя «Ніч перед Різдвом»?

- Чи можна назвати казковою історією кохання Вакули й Оксани? Чому?

2. Рефлексія.

- Які життєві мудрості з історії Оксани й Вакули візьмемо з собою в життя?

VII. Домашнє завдання. Знайти приклади фантастики й реального в повісті. (Слайд 20)